

PERUSTUSLAKIVALIOKUNNAN LAUSUNTO 66/2010 vp

Hallituksen esitys esitutkinta- ja pakkokeinolainsäädännön uudistamiseksi

Lakivaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 16 päivänä marraskuuta 2010 lähettäessään hallituksen esityksen esitutkinta- ja pakkokeinolainsäädännön uudistamiseksi (HE 222/2010 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi lakivaliokuntaan samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausunto lakivaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöneuvos Janne Kanerva, oikeusministeriö
- ylitarkastaja Marko Meriniemi, sisäasiainministeriö

- vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Juha Haapamäki, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
- osastopäällikkö, esittelijäneuvos Petri Martikainen, Oikeuskanslerinvirasto
- valtiosyyttäjä Mika Illman, Valtakunnan-syyttäjänvirasto
- asianajaja, varatuomari Markku Fredman
- oikeustieteen lisensiaatti Klaus Helminen
- professori Mikael Hidén
- yliopistonlehtori Sakari Melander
- professori Tuomas Ojanen
- professori Pekka Viljanen.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet
— oikeustieteen tohtori Matti Pellonpää
— tutkijatohtori, varatuomari Päivi Tiilikka
— hallintotieteiden tohtori, dosentti Jukka Viljanen.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi nykyiset lait korvaavat esitutkintalaki ja pakkokeinolaki.

Uusissa laeissa viranomaisten toimivaltuuksia säänneltäisiin nykyistä täsmällisemmin ja kattavammin, toisaalta perus- ja ihmisoikeuksien suoja ja toisaalta rikostorjunnan tarpeet huomioon ottaen. Yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteita koskevaa sääntelyä nostettaisiin asetuksesta lakeihin.

Uudessa esitutkintalaissa säädettäisiin ilmoituksesta esitutkinnan aloittamisesta, joka tietyin edellytyksin koskisi ilmoituksen tekemistä rikoksesta epäillyn virkamiehen esimiehelle. Laissa säädettäisiin myös esitutkintaviranomaisen alueellisesta toimivallasta sekä esitutkintatoimenpiteiden siirtämisestä ja esitutkinnan keskeyttämisestä.

Uudessa esitutkintalaissa säädettäisiin esitutkintaperiaatteista pitkälti voimassa olevan lain

mukaisesti. Lakiin otettaisiin kuitenkin säännökset epäillyn oikeudesta olla myötävaikuttamatta rikoksensa selvittämiseen, suhteellisuusperiaatteesta ja edunvalvojan määräämisestä lapselle. Lisäksi oikeutta käyttää avustajaa esitutkinnassa ja esitutkinnassa käytettävää kieltä koskevia säännöksiä muutettaisiin ja täydennettäisiin.

Esitutkintaviranomaiset ja virallinen syyttäjä velvoitettaisiin laadultaan tai laajuudeltaan sitä vaativissa asioissa tiiviiseen yhteistyöhön. Esitutkintaviranomaisen tulisi ilmoittaa syyttäjälle esitutkinnan toimittamiseen ja esitutkintatoimenpiteisiin liittyvistä seikoista sekä tutkinnan edistymisestä muuten.

Uuden pakkokeinolain yleisissä säännöksissä säädettäisiin eräistä keskeisimmistä pakkokeinojen käytössä sovellettavista periaatteista (suhteellisuusperiaate, vähimmän haitan periaate ja hienotunteisuusperiaate). Kiinniottamista, pidättämistä ja vangitsemista koskevat säännökset säilyisivät pääosin ennallaan, mutta vangitsemisasioiden tuomioistuimenettäilyä koskevat säännökset erotettaisiin omaan lukuunsa ja niitä täydennettäisiin ja täsmennettäisiin.

Vapautensa menettäneen epäillyn oikeusturvaa parannettaisiin uudessa pakkokeinolaisissa täydentämällä omaan lukuunsa sijoitettavia yhteydenpidon rajoittamista koskevia säännöksiä. Tutkintavanki voisi saattaa pelkästään yhteydenpidon rajoittamista koskevan asian tuomioistuimen käsiteltäväksi. Matkustuskiellon käyttöä vapaudenmenetyksen vaihtoehtona pyrittäisiin lisäämään.

Pakkokeinolain hukkaamiskiellosta ehdotetaan luovuttavaksi, jolloin ainoaksi pakkokeinolain mukaiseksi turvaamistoimeksi jäisi soveltamisalaltaan laajennettu vakuustakavarikko. Takavarikkoa koskevat uuden pakkokeinolain säännökset säilyisivät pääosin ennallaan, mutta asiakirjan takavarikoiminen pyrittäisiin mahdollisimman pitkälle korvaamaan sen jäljentämisellä, mistä aiheutuu lainsäädännön täydentäminen.

Paikkaan kohdistuva etsintä jakautuisi yleiseen kotietsintään, erityiseen kotietsintään (koh-

teeksi on syytä olettaa joutuvan salassapitovelvollisuuden tai -oikeuden piiriin kuuluvaa tietoa) ja paikanetsintään. Läsnaoloa ja etsintämenettelyä koskevia säännöksiä tarkennettaisiin ja täydennettäisiin. Ennen erityisen kotietsinnän suorittamista olisi määrättävä asiantunteva etsintävaltuutettu. Erityisestä kotietsinnästä ja etsintävaltuutetun määräämisestä päättäisi pääsääntöisesti tuomioistuin. Lisäksi säädettäisiin uudesta etsintätyypistä eli laite-etsinnästä, jossa olisi kysymys tietokoneessa, telepäätelaitteessa tai muussa vastaavassa teknisessä laitteessa tai tietojärjestelmässä etsinnän toimittamishetkellä olevaan tietosisältöön kohdistettava etsinnästä.

Salaisia pakkokeinoja olisivat telekuuntelu, tietojen hankkiminen telekuuntelun sijasta, televalvonta, tukiasematietojen hankkiminen, suunnitelmallinen tarkkailu, peitelty tiedonhankinta, tekninen tarkkailu (tekninen kuuntelu, tekninen katselu, tekninen seuranta ja tekninen laitetarkkailu), teleosoitteen tai telepäätelaitteen yksilöintitietojen hankkiminen, peitetoiminta, valeosto, tietolähdetoiminta ja valvottu läpilasku.

Peitetoiminnasta säädettäisiin nykyistä tarkemmin. Lähtökohtana olisi, että peitetoimintaa suorittava poliisimies ei saa tehdä rikosta eikä aloittaa rikoksen tekemiseen. Peitepoliisi voisi kuitenkin vapautua rangaistusvastausta, vaikka hän olisi tehtävässään syyllistynyt vähäiseen rikkomukseen tai osallistunut rikollisryhmän toimintaan.

Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan aikaisintaan noin vuoden kuluttua siitä, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu.

Esityksen säätämisyjärjestysperusteluissa pakkokeinolakiehdotusta tarkastellaan henkilökohtaista vapautta ja koskemattomuutta turvaavan perustuslain 7 §:n 1 momentin, 9 §:n 1 momentin liikkumisvapauden, 10 §:n yksityiselämän ja kotirauhan suojan kannalta. Esityksessä katsotaan, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Koska säätämisyjärjestyskysymyksistä osa on tulkinnanvaraisia, hallituksen mielestä esityksestä on tarpeen pyytää perustuslakivaliokunnan lausunto.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

*Yleisperustelut***Arvion lähtökohdat**

Rikoksen esitutkintaa sääntelevä esitutkintalaki ja siinä käytettäviä pakkokeinoja koskeva pakkokeinolaki on säädetty vuonna 1987 eli ennen perusoikeusuudistusta ja Suomen liittymistä Euroopan ihmisoikeussopimukseen. Esitutkintalaki ja pakkokeinolaki on muutettu useaan otteeseen niiden säätämisen jälkeen. Perustuslakivaliokunta on pitänyt näiden syiden vuoksi tärkeänä, että pakkokeinolainsäädäntö uudistetaan kokonaisuudessaan siten, että sääntelykokonaisuus on johdonmukainen ja täyttää perusoikeusjärjestelmän vaatimukset. Samalla tulee ennakkoluulottomasti kokonaisuudesta käsin arvioida oikeusturva- ja valvontajärjestelmien kehittämistarpeita ja valmistella tarvittaessa ehdotukset lainsäädännön uudistamiseksi näiltäkin osin (PeVL 11/2005 vp, s. 3/I).

Käsitellessään pakkokeinolain muuttamista muun muassa telekuuntelun ja teknisen kuuntelun osalta perustuslakivaliokunta esitti lakivaliokunnalle, että se harkitsisi selvityksen vaatimista hallitukselta siitä, millä tavoin uudet toimivaltuudet ovat edistäneet yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta (PeVL 36/2002 vp, s. 6/I). Lakivaliokunnan mietinnön pohjalta eduskunta hyväksyi tätä koskevan lausuman. Selvityksen tuloksia tuli selostaa vuotta 2005 koskevassa hallituksen toimenpidekertomuksessa. Kyseisessä kertomuksessa vastattiin, että uusien pakkokeinovaltuuksien vaikutusta ja niihin liittyviä perusoikeuskysymyksiä on tarkoitettu selvittää esitutkinta- ja pakkokeinolainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Perustuslakivaliokunnan lausunnosta lähtöisin olevan lausuman osalta voi todeta, että hallituksen esitykseen ei sisälly selvitystä siitä, miten kyseiset pakkokeinovaltuudet ovat edistäneet yksilön ja yhteiskunnan turvallisuutta. Sen sijaan esityksessä on varsin laajasti ja perusteellisesti selvitetty ja arvioitu pakkokeinoihin liittyviä perus- ja ihmisoikeuskysymyksiä erityisesti

sesti Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisujen ja suomalaisten ylimpien laillisuusvalvojien ratkaisujen pohjalta. Esitys on laaja kokonaisuus, varsinkin kun otetaan huomioon siihen läheisesti liittyvä hallituksen esitys poliisilain uudistamiseksi (HE 244/2010 vp). Sääntelykokonaisuutta voidaan pitää selkeyden ja johdonmukaisuuden kannalta huomattavana parannuksena, joka myös lähtökohdiltaan täyttää perusoikeusjärjestelmän vaatimukset.

Hallituksen esitykseen ei sisälly arvioita nykyisten oikeusturva- ja valvontajärjestelmien kehittämistarpeista. Lähtökohdaksi on otettu niiden asianmukaisuus ja riittävyys. Oikeusturvajärjestelmän kannalta esitys sisältää selkeitä parannuksia. Kaikilta osin niitä ei kuitenkaan voida pitää riittävinä, mitä ilmentää esimerkiksi se, etteivät kotietsintää koskevat säännösethdotukset vastaa Euroopan ihmisoikeussopimuksen vaatimuksia.

Valiokunta uudistaa aikaisemmat kannanottonsa siitä, että erityisesti salaisten pakkokeinojen vaikutuksia yksilön ja yhteiskunnan turvallisuuteen tulee selvittää ja on harkittava uusien oikeusturva- ja valvontajärjestelmien tarve. Säädetessä telekuuntelusta ja televalvonnasta valiokunta ei pitänyt asianmukaisena valvonta- ja ohjauskeinona hallituksen eduskunnalle vuosittain antamaa erilliskertomusta näiden pakkokeinojen käytöstä. Toimintojen valvonnan valiokunta katsoi kuuluvan ylimpien laillisuusvalvojien tehtäviin (PeVL 8/1994 vp, s. 4/II) Salaisten pakkokeinojen sisäinen ja ulkoinen valvonta ovat kehittyneet ajan myötä huomattavasti. Nyt ehdotettavien uusien salaisten pakkokeinojen myötä myös ulkoisen valvonnan työmäärä kasvaa ja on vakavasti harkittava nykyisen ulkoisen valvonnan oheen uusia muotoja. Perustuslakivaliokunta ehdottaa, että lakivaliokunta harkitsee vakavasti lausumaehdotuksen tekemistä eduskunnalle siitä, että valtioneuvoston piirissä ryhdytään toimenpiteisiin asiantuntijoista koostuvan elimen perustamiseksi, joka valvoisi esitutkintaviranomaisten toimintaa ja pakkokeinojen käyttöä.

Yksityiskohtaiset perustelut

Esitutkintalaki

Poliisin ja syyttäjän yhteistyö

Syyttäjän asemaa esitutkinnassa arvioidaan esityksessä varsin laajasti (s. 29—32). Päätelmänä on, että jo nykyiset esitutkintalain säännökset antavat syyttäjälle laajat toimivaltuudet esitutkinnassa. Valmistelun aikana ei ole tullut esiin sellaisia vahvoja syitä, jotka ainakaan nykyisessä tilanteessa johtaisivat käsiteltävän kysymyksen osalta syyttäjän aseman uudelleenarviointiin. Syyttäjällä on nykyisin ja ehdotetun lainsäädännön nojalla pidättämiseen oikeutettuna virkamiehenä laajat toimivaltuudet pakkokeinojen käytön suhteen. Syyttäjän kytkeminen esitutkintaan tapahtuu yhteistyövelvollisuutta koskevilla säännöksillä, jotka velvoittavat esitutkintaviranomaisia pitämään syyttäjää tarvittavassa määrin tietoisena esitutkinnan etenemisestä ja velvoittavat syyttäjää osallistumaan esitutkinnan ohjaamiseen.

Käsitellessään oikeudenkäyntien viivästymistä valiokunta totesi, että esitutkinta- ja syyttäjäviranomaisten yhteistyötä on edelleen kehitettävä ja alueellisia eroja vähennettävä. Lopputuloksen kannalta olisi hyödyksi, jos syyttäjä voisi kohdentaa ja rajoittaa esitutkintaa rikos- ja prosessioikeudellisesti olennaisiin kysymyksiin erityisesti laajoissa ja vaikeissa talousrikosjutuissa ja järjestäytyneen rikollisuuden jutuissa. Yhteistyön tiivistäminen edellyttää organisaatioiden sisäisiä toimenpiteitä, minkä ohella olisi perusteltua selvittää, mitä hyötyjä voitaisiin saavuttaa poliisin sijoittamisella oikeusministeriön hallinnonalaan (PeVM 1/2010 vp, s. 4/I). Valiokunta katsoo, että poliisin ja syyttäjän yhteistyötä koskevien säännösten tulee olla ehdotettua velvoittavampia ja täsmällisempiä.

Esitutkinnan toimittaminen ministerivastuuasiassa

Eduskunnan oikeusasiamies on vuonna 2007 tekemässään ratkaisussa (Dnro 876/2/05) katsonut, että ylimpien laillisuusvalvojen oikeus määrätä esitutkinta suoritettavaksi ministerivas-

tuasioissa on nykyisessä oikeustilassa tulkinanvarainen. Hän piti vallitsevaa oikeudellista tilaa epätydyttävänä. Ministerivastuuasioiden asianmukaisen ja viivytyksettömän selvittämisen turvaamiseksi on tärkeää, että tutkintamennettelyt sekä eri viranomaisten keskinäiset toimivaltasuhteet ovat selvät ja kaikkien toimijoiden tiedossa. Hänen mukaansa ministerivastuuasioiden tutkintajärjestelyitä koskevaa sääntelyä olisi perusteltua täsmentää siten, että laista kävisi selvästi ilmi, onko eduskunnan oikeusasiamiehellä ja valtioneuvoston oikeuskanslerilla toimivaltaa määrätä näissä asioissa esitutkintaa suoritettavaksi.

Esityksen perusteluissa (s. 178) tuodaan esille, että valtakunnanoikeudesta ja ministerivastuuasioiden käsittelystä annetun lain (ministerivastuulaki) 4 §:n mukaan perustuslakivaliokunta voi ministerivastuuasiaa käsitellessään pyytää valtakunnansyyttäjää ryhtymään toimenpiteisiin esitutkinnan toimittamiseksi. Perustuslain 112 §:n 1 momentin nojalla oikeuskansleri ja eduskunnan oikeusasiamies sinällään suorittavat valtioneuvoston jäsenten virkatoimien laillisuusvalvontaa. Valtioneuvoston oikeuskanslerista annetun lain 8 §:n ja eduskunnan oikeusasiamiehestä annetun lain 8 §:n sekä oikeuskansleria koskevan lain esitöiden perusteella kummallakin laillisuusvalvojalla on oikeus käynnistää esitutkinta tutkittavanaan olevassa asiassa. Esityksessä tehdään se johtopäätös, ettei tämä kuitenkaan koske erikseen säänneltyjä ministerivastuuasioita, joissa ylimmät laillisuusvalvojat voivat perustuslain 115 §:n nojalla tehdä ilmoituksen eduskunnan perustuslakivaliokunnalle, joka päättää esitutkinnan aloittamisesta.

Edellä esitetyn perusteella voidaan todeta, että ylimpien laillisuusvalvojen oikeus määrätä esitutkinta ministerivastuuasioissa on epäselvä. Valiokunta pitää esityksen perusteluiden tulkintaa tässä suhteessa liian pitkälle menevänä. Se, että perustuslakivaliokunta voi ministerivastuulain 4 §:n nojalla pyytää valtakunnansyyttäjää ryhtymään toimenpiteisiin esitutkinnan toimittamiseksi, ei valiokunnan käsityksen mukaan tarkoita, etteivätkö ylimmät laillisuusvalvojat voisi käynnistää itse esitutkintaa ministerivastuu-

asiassa. Mainittu pykälä on sijoitettu lain 2 lukuun, jonka otsikko on ministerivastuun käsittely *eduskunnassa*. Ministerivastuun esityöt eivät myöskään viittaa siihen, että lakia säädettäessä olisi ollut tarkoitus tältä osin muuttaa ylimpien laillisuusvalvojen toimivaltaa. Valiokunta katsoo tarpeelliseksi, että valtioneuvoston piirissä ryhdytään toimenpiteisiin ylimpien laillisuusvalvojen toimivallan selkiennyttämiseksi.

Esitutinnan käsittelykieli

Esitutintalakiehdotuksen 4 luvun 12 § koskee esitutinnassa käytettävää kieltä ja tulkkausta. Pykälän 2 momentin mukaan esitutinnassa jokaisella on oikeus 1 momentista riippumatta käyttää suomea tai ruotsia kielilain 10 §:ssä säädetyllä tavalla. Esitutintaviranomaisen on huolehdittava tulkkauksesta tai valtion kustannuksella hankittava tulkki silloin, kun viranomaisen ei ole käytettävä sen kanssa asioivan henkilön kieltä. Pykälän 4 momentissa säädetään siitä, että muulla kuin suomen-, ruotsin- tai saamenkielisellä on oikeus esitutinnassa käyttää kieltä, jota hän ymmärtää ja osaa puhua riittävästi. Esitutintaviranomaisen on huolehdittava tulkkauksesta tai valtion kustannuksella hankittava tulkki. Tulkkaus on vastaavalla tavalla järjestettävä silloin, kun se on kuultavan aisti- tai puhevian vuoksi tarpeen. Valiokunta huomauttaa siitä, että ehdotettu sääntely asettaa suomen- ja ruotsinkieliset kuulo- ja puhevammaiset eri asemaan kuin muut suomen- tai ruotsinkieliset. Pykäläehdotusta on tältä osin muutettava.

Pakkokeinolaki

Vaitiolovelvollisuuteen ja -oikeuteen liittyvät takavarikoimis- ja jäljentämiskiellot

Pakkokeinolakiehdotuksen 7 luvun 3 §:ssä säädetään asiakirjan takavarikoimis- ja jäljentämiskielloista. Pykälän 2 momentin perusteella asiakirjaa ei saa takavarikoida tai jäljentää todistena käytettäväksi, jos sen voidaan olettaa sisältävän sellaista, josta oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 23 §:n 1 momentissa tarkoitettu henkilö ei saa todistaa oikeudenkäynnissä tai mainitun luvun 24 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettu henki-

lö saa kieltäytyä kertomasta, ja asiakirja on edellä tarkoitettun henkilön tai sen hallussa, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus tai -oikeus on säädetty.

Kieltoa koskevista poikkeuksista säädetään 3 momentissa. Ehdotuksen tarkoituksena ei ole perusteluiden mukaan muuttaa takavarikoimis- ja jäljentämiskielloja koskevia poikkeuksia, vaan selkeyttää nykyistä sääntelyä viittaamalla esitutkintalain sijaan suoraan oikeudenkäymiskaaren säännöksiin. Pykälän 3 momentti on kuitenkin kirjoitettu siten, että nykyisestä poiketen oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 24 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettulta henkilöltä (esimerkiksi toimittaja) asiakirja voitaisiin takavarikoida tai jäljentää, silloin kun hänet voidaan oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 24 §:n 4 momentin nojalla velvoittaa vastaamaan salassapitorikosten tutkimista koskeviin kysymyksiin.

Valiokunta ehdottaa tämän vuoksi, että 3 momentin loppuun lisätään "jos tutkittavana on 1 momentissa tarkoitettu rikos". Pykälän 1 momentti koskee epäillylle läheisten henkilöiden hallussa olevien asiakirjojen takavarikoimis- ja jäljentämiskielloja, josta poikkeamisen edellytyksenä on se, että tutkittavana olevasta rikoksesta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kuusi vuotta vankeutta.

Erityinen kotietsintä

Pakkokeinolakiehdotuksen 8 luvun 1 §:n 3 momentissa määritellään erityinen kotietsintä. Sillä tarkoitetaan etsintää sellaisessa tilassa, jossa etsinnän kohteeksi on syytä olettaa joutuvan tietoa, josta oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 23 §:n 1 momentissa tarkoitettu henkilö ei saa todistaa tai josta mainitun luvun 24 §:n 2 tai 3 momentissa tarkoitettu henkilö saa kieltäytyä kertomasta. Tällaisia henkilöitä ovat esimerkiksi asianajaja, lääkäri ja toimittaja. Erityisestä kotietsinnästä säättämällä on tarkoitus estää se, että etsinnässä takavarikoidaan salassapitovelvollisuuden tai -oikeuden piiriin kuuluvia tietoja sisältävää aineistoa. Tämän tarkoituksen selventämiseksi valiokunta ehdottaa, että erityisen kotietsinnän määritelmäsäännöksen loppuun lisätään "ja jo-

hon ei 7 luvun 3 §:n nojalla saa kohdistaa takavarikkoa tai asiakirjan jäljentämistä".

Kotietsinnän saattaminen tuomioistuimen käsiteltäväksi

Pakkokeinolakiehdotuksen 8 luvun 15 §:n 1 momentin mukaan yleisestä kotietsinnästä ja paikannetsinnästä päättää pidättämiseen oikeutettu virkamies. Ehdotuksen lähtökohtana on ollut käytännön seikkojen ohella muun muassa se, ettei tiedossa ole ollut Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tuomiota tai laillisuusvalvontaratkaisua, jonka mukaan päätöksenteko pitäisi siirtää tuomioistuimelle. Kotietsinnän kohteena olevalle ei esityksessä ehdoteta mahdollisuutta saattaa kotietsinnän laillisuus jälkikäteen tuomioistuimen käsiteltäväksi, vaan muiden oikeussuojakeinojen katsotaan olevan riittävän tehokkaita.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin antoi helmikuussa 2011 kaksi Suomessa toimitettua kotietsintää koskevaa ratkaisua (Harju v. Suomi 15.2.2011 ja Heino v. Suomi 15.2.2011). Molemmilla ratkaisuilla katsotaan rikotun Euroopan ihmisoikeussopimuksen 8 artiklaa, koska suomalainen lainsäädäntö ei sisällä riittäviä oikeusturvakeinoja joko ennen kotietsintää tai sen jälkeen. Ratkaisun perusteluista ilmenee, että tämä koskee sekä etsinnän edellytysten olemassaoloa että etsintämenettelyä.

Näiden ratkaisujen jälkeen oikeusministeriö on toimittanut perustuslakivaliokunnalle säännösehdoituksen kotietsinnän saattamisesta tuomioistuimen tutkittavaksi (pykäläehdotus on otettu tämän lausunnon liitteeksi). Ehdotuksen mukaan tuomioistuimen on sen vaatimuksesta, jonka luona kotietsintä on toimitettu, todettava, ovatko kotietsinnän toimittamisen edellytykset olleet olemassa taikka onko kotietsinnässä menetelty 5 tai 6 §:n edellyttämällä tavalla.

Säännösehdotus mahdollistaa sen, että kotietsinnän kohteena ollut voi saattaa kotietsinnän laillisuuden jälkikäteen tuomioistuimen arvioitavaksi. Valiokunnan käsityksen mukaan ehdotus täyttää tällä hetkellä Euroopan ihmisoikeussopimuksen ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen tulkintakäytännön asettamat vähimmäis-

vaatimukset. Lakiehdotuksen 8 luvun 15 §:n täydentäminen ehdotetulla tavalla on edellytyksenä lakiehdotuksen säätämiseksi tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Lisäksi perustuslakivaliokunta esittää, että ryhdytään toimenpiteisiin, joilla yleisestä kotietsinnästä päättäminen siirretään pääsääntöisesti muulle kuin esitutkintaviranomaiselle.

Laite-etsintä

Pakkokeinolain 8 luvun 19—28 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi uudesta pakkokeinosta: laiteetsinnästä. Sillä tarkoitetaan 19 §:n mukaan tietokoneessa, telepäätelaitteessa tai muussa vastaavassa teknisessä laitteessa tai tietojärjestelmässä etsinnän toimittamishetkellä olevaan tietosisältöön kohdistettavaa etsintää. Laiteetsinnän edellytykset vastaavat pitkälti kotietsinnän edellytyksiä ja sen käyttämisestä päättää pidättämiseen oikeutettu virkamies ja kiireellisissä tilanteissa poliisimies. Esityksen perusteluiden mukaan (s. 383) laite-etsintää ei voi kohdistaa luottamukselliseen viestiin, jonka sisällön ja tunnistamistietojen selvittämisestä säädetään 10 luvussa. Valiokunta esittää, että säännösehdotusta täydennetään tätä seikkaa koskevalla rajauksella.

Televalvonta ja sen edellytykset

Pakkokeinolakiehdotuksen 10 luvun 6 §:n 2 momentti sisältää televalvonnan perusterikosten luettelon. Momentin 2 ja 3 kohdan mukaan televalvonta on mahdollista, kun henkilöä on syytä epäillä teleosoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen tehdystä rikoksesta taikka seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäytöstä tai parituksesta. Nykyisin lupaa televalvontaan voidaan 2 kohtaa vastaavan kohdan perusteella käyttää, kun on syytä epäillä jotakuta automaattiseen tietojenkäsittelyjärjestelmään kohdistuneesta rikoksesta, joka on tehty telepäätelaitetta käyttäen. Muutosta perustellaan rikosten selvittämisen intressillä ja käytetyn kirjoitustavan vanha-aikaisuudella ja suppeudella.

Muutos merkitsisi sitä, että televalvontaa voitaisiin käyttää myös sellaisten rikosten tutkintaan, jotka eivät ole törkeydeltään verrattavissa

muihin televalvonnan perusterikoksiin. Teleosoitetta tai telepäätelaitetta käyttäen voidaan syyllistyä esimerkiksi kunnianloukkaukseen tai minkä tahansa rikoksen yllytykseen. Perusterikokseksi ehdotetaan myös rikoslain 20 luvun 8 §:ssä rangaistavaksi säädetty seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö, josta voidaan tuomita rangaistukseksi sakkoa tai enintään kuusi kuukautta vankeutta.

Televalvontaa koskevia säännösehdotuksia on arvioitava perustuslain 10 §:n 2 momentissa säädetyn luottamuksellisen viestin salaisuuden loukkaamattomuuden kannalta. Televalvonta merkitsee tunnistamistietojen hankkimista televiesteistä, jotka on lähetetty televerkkoon kytketystä teleliittymästä tai telepäätelaitteesta tai vastaanotettu sellaiseen. Viestin tunnistamistiedot jäävät valiokunnan käytännön mukaan viestin salaisuutta koskevan perusoikeuden ydinalueen ulkopuolelle (esim. PeVL 37/2002 vp, s. 3/I, PeVL 26/2001 vp, s. 3/II).

Välttämättömistä rajoituksista luottamuksellisen viestin salaisuuteen voidaan perustuslain 10 §:n 3 momentin perusteella säätää lailla muun muassa yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta taikka kotirauhaa vaarantavien rikosten tutkinnassa. Yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta vaarantavien rikosten piiriin kuuluvat perusoikeusudistuksen esitöiden mukaan esimerkiksi huumausainerikokset, törkeät väkivaltarikokset sekä maan- ja valtiopetosrikokset (HE 309/1993 vp, s. 54/II). Valiokunta on pitänyt lisäksi mahdollisena, että tunnistamistietojen saaminen jätetään sitomatta tiettyihin rikostyyppihin, jos sääntely muutoin täyttää perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset (PeVL 26/2001 vp, s. 3/II, PeVL 37/2002 vp, s. 3/I).

Televalvonnan käyttäminen kytkeytyy lakiehdotuksessa nykyisin tavoin osittain rangaistusasteikon perusteella määriteltyihin rikoksiin, osittain laissa mainittuihin rikoksiin. Ehdotetut muutokset laajentavat televalvonnan myös sellaisiin rikoksiin, joita ei voida pitää perustuslaisa tarkoitettuina yksilön ja yhteiskunnan turvallisuutta taikka kotirauhaa vaarantavina rikoksina. Jotta lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä, on 2 kohta rajattava

koskemaan mainitun tyyppisiä tai niihin törkeysasteeltaan verrattavia rikoksia.

Televalvonta epäillyn ja tuomitun tavoittamiseksi

Televalvonnan käyttö ehdotetaan 8 §:ssä laajennettavaksi 6 §:n 2 momentissa tarkoitettusta rikoksesta epäillyn tavoittamiseksi, jos on syytä epäillä, että hän pakoilee tai muuten karttaa esitutkintaa tai oikeudenkäyntiä. Lisäksi esitutkintaviranomaiselle voidaan antaa lupa televalvontaan ehdottomaan vankeusrangaistukseen tuomitun tavoittamiseksi, jos on syytä epäillä, että tämä pakoilee tai muuten karttaa rangaistuksen täytäntöönpanoa. Uutta pakkokeinoa perustellaan rikosten selvittämisen ja rikosvastuun toteuttamisen tärkeydellä sekä yleisesti ottaen rikosoikeusjärjestelmän uskottavuudella. Televalvonnan käyttäminen televalvonnan perusterikoksesta epäillyn tavoittamiseksi ei ole perustuslain 10 §:n 3 momentin perusteella valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallista.

Säännöksen perusteluista ilmenee, että tarkoituksena on käyttää televalvontaan kuuluvien teleosoitteen ja telepäätelaitteen sijaintitietoja henkilön tavoittamiseksi. Säännös on tarkoituksensa nähden liian laaja, koska televalvonnan tunnistamistietoihin sisältyy viestinnän molempia osapuolia koskevaa tietoa.

Valiokunta on aikaisemmin katsonut, että teleosoitteen ja telepäätelaitteen sijaintitietoja koskevan sääntelyn valtiosääntöoikeudellinen merkitys liittyy perustuslain 10 §:ssä turvattuun yksityiselämän suojaan, jonka lähtökohtana on yksilön oikeus elää omaa elämäänsä ilman viranomaisten ja ulkopuolisten tahojen mielivaltaista tai aiheetonta puuttumista siihen. Sääntely liittyy myös perustuslain 9 §:ssä turvattuun liikkumisvapauteen (PeVL 11/2005 vp, s. 5/II, PeVL 9/2004 vp, s. 5/II, PeVL 36/2002 vp, s. 5/II).

Perustuslakivaliokunta on antanut suurta painoa sille, että kysymyksessä oleva yksityiselämän suojan rajoitus on varsin vähäinen verrattuna rajoituksen perusteena olevan yhteiskunnallisen intressin tärkeyteen (PeVL 36/2002 vp, s. 5/II). Tämä on soveltuva lähtökohta myös nyt

käsiteltävänä olevan ehdotuksen arvioinnille. Säännösehdotusta on muutettava siten, että se ainakin ehdottomaan vankeusrangaistukseen tuomitun osalta muutetaan koskemaan tämän hallussa olevan tai oletettavasti muutoin käyttämän telesoitteen tai telepäätelaitteen sijaintitietoja. Lisäksi edellytyksiä on tiukennettava siten, että vankeusrangaistukseen tuomittu pakoilee tai muutoin karttaa rangaistuksen täytäntöönpanoa ja että sijaintitietojen saamisella voidaan olettaa olevan erittäin tärkeä merkitys hänen tavoittamiseksi. Tämä on edellytys lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Tarkkailu, suunnitelmallinen tarkkailu ja tekninen katselu

Tarkkailulla tarkoitetaan pakkokeinolakiehdotuksen 12 §:n 1 momentin mukaan tiettyyn henkilöön salaa kohdistettavaa havaintojen tekemistä tiedonhankintatarkoituksessa. Pykälän 2 momentissa määritellään suunnitelmallinen tarkkailu, joka on rikoksesta epäiltyyn kohdistuvaa muuta kuin lyhytaikaista tarkkailua. Tarkkailua tai suunnitelmallista tarkkailua ei, kuten ei myöskään teknistä katselua, saa kohdistaa vakituiseen asumiseen käytettyyn tilaan. Valiokunta on poliisilain ja tullilain osalta todennut, että vastaavan ilmaisuuden on ymmärrettävä tarkoittavan valtiosääntöoikeudellisen kotirauhan käsitettä eikä säännösehdotus ole näin ymmärrettyinä ongelmallinen kotirauhan perustuslainsuojan kannalta (PeVL 37/2002 vp, s. 2/II).

Suunnitelmallisen tarkkailun edellytyksistä ehdotetaan säädettäväksi pykälän 3 momentissa. Sen sijaan tarkkailun edellytyksistä ei ehdoteta säädettäväksi. Tarkkailtavan kohteen ohella tarkkailu eroaa suunnitelmallisesta tarkkailusta vain siten, että se on "muuta kuin lyhytaikaista tarkkailua". Valiokunta pitää tarpeellisena, että ehdotusta tältä osin täsmennetään. Selkeyttämistä tarvitaan myös suunnitelmallisen tarkkailun suhteesta tekniseen katseluun. Näiden pakkokeinojen ero on se, että teknisessä katselussa tarkkailuun tai tallentamiseen käytettävä tekninen laite, menetelmä tai ohjelmisto on paikkaan sijoitettu, kun taas tarkkailussa käytettävien tek-

nisten laitteiden tulee olla koko tiedonhankinnan ajan poliisimiehen valvonnassa ja käyttämiä (s. 325).

Pakkokeinolain nykyiset teknistä kuuntelua ja teknistä katselua koskevat säännökset on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella. Valiokunta on katsonut, että nämä pakkokeinot merkitsevät suhteellisen ankaraa puuttumista perusoikeuksiin erityisesti toimenpiteen salavhokaisen luonteen vuoksi. Siksi teknisen tarkkailun sallittavuudelle on asetettava tiukat edellytykset. (PeVL 8/1994 vp, PeVL 12/1998 vp). Perusoikeuksien rajoitusten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia, eikä uusien pakkokeinojen sääntelyllä saa liudentaa tekniselle katselulle asetettuja tiukkoja edellytyksiä. Valiokunta katsookin, että säännösehdotuksia on muutettava siten, että kyseiset pakkokeinot ovat erotettavissa toisistaan, jolloin niiden käyttöedellytykset ja niitä koskevat päätösmenettelyt selkeytyvät.

Peitelty tiedonhankinta

Pakkokeinolain 10 luvun 14 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi peitelystä tiedonhankinnasta. Säännösehdotuksen perusteluiden mukaan (s. 328) peiteltyä tiedonhankintaa ei ole mahdollista toteuttaa asunnossa edes silloin, kun asuntoon meneminen tapahtuisi asunnonhaltijan myötävaikutuksella. Valiokunta pitää perustuslaissa turvatun kotirauhan suojan kannalta välttämättömänä, että kyseinen rajoitus lisätään säännöstekstiin.

Peitetoiminta

Peitetoiminnan käyttämisestä rikoksen estämiseksi, paljastamiseksi ja selvittämiseksi säädetään nykyisin poliisilaissa. Pakkokeinolakiin ehdotetaan sisällytettäväksi säännökset peitetoiminnan käyttämisestä rikosten esitutkinnassa. Peitetoiminnan perusterikokset ovat samat kuin telekuuntelussa pois lukien säännöksessä mainitut rikokset, ja ne ovat samat kuin perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella säädettyssä poliisilain 31 a §:ssä. Edellytyksenä on lisäksi se, että tiedonhankintaa on rikollisen toiminnan suunnitelmallisuuden, järjestäytyneisyyden tai ammattimaisuuden taikka ennakoitavissa ole-

van jatkuvuuden tai toistuvuuden vuoksi pidettävä tarpeellisena. Lisäksi peitetoiminnalla on oltava erittäin tärkeä merkitys rikoksen selvittämiseksi ja keinon käytön on oltava välttämätöntä rikoksen selvittämiseksi. Ehdotettu sääntely vastaa valiokunnan peitetoiminnan sääntelyä koskevia kannanottoja eikä ole valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallinen.

Rikoksentelekielto

Pakkokeinolakiehdotuksen 10 luvun 28 §:n 1 momentin mukaan peitetoimintaa suorittava poliisimies ei saa tehdä rikosta eikä aloitetta rikoksen tekemiseen. Pykälän 2 momentin perusteella peitetoimintaa suorittava poliisimies on kuitenkin rangaistusvastuusta vapaa liikennerikkomuksen, järjestysrikkomuksen tai muun niihin rinnastettavan rikesakolla rangaistavan rikoksen osalta, jos teko on ollut tarpeen peitetoiminnan tavoitteen saavuttamiseksi tai tiedonhankinnan paljastumisen estämiseksi. Lisäksi peitetoimintaa suorittava poliisi voi ehdotetun 10 luvun 29 §:n mukaan tietyin edellytyksin osallistua järjestäytyneen rikollisryhmän toimintaan ja valvottuun läpilaskuun.

Rangaistusvastuusta vapautumista perustellaan (s. 388) sillä, että peitetoiminnassa toimivalla on oltava mahdollisuus saavuttaa rikollisryhmän jäsenten luottamus. Jos soluttautumalla tehtävä ammattimaisen rikollisryhmän jäseniin kohdistettava peitetoiminta halutaan sallia, on esityksen mukaan käytännössä pakko hyväksyä mahdollisuus, että peitehenkilö ainakin jälkikäteen arvioiden saattaa olla osallinen rikokseen.

Valiokunta on aikaisemmin luonnehtinut epäsovinnaisia toimivaltuuksia niin, että ne merkitsevät poliisin oikeutta toimia vastoin joitain rikosoikeudellisia kieltoja ilman virkavastuuta. Tällainen virkatoiminta on valtiosääntöoikeudellisesti jo sinänsä merkittävä hallitusmuodon 92 §:ssä (perustuslain 2 §:n 3 momentti) edellytetyn hallinnon lainalaisuuden periaatteen kanalta. Periaatteen voidaan katsoa merkitsevän muun ohella sitä, että julkiselle viranomaiselle ei ilman erittäin painavia syitä ja täsmällisesti määriteltyjä edellytyksiä voida antaa uudenlaisia toimivaltaa suorittaa toimia, jotka muutoin

ovat rikosoikeudellisesti sanktioituja myös viranomaisen tekemänä (PeVL 5/1999 vp, s. 5). Säännösehdotus ei ole valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallinen. Valiokunta ehdottaa kuitenkin, että säännöstä muutetaan niin, että vastuuvapauden edellytyksenä on se, että rikoksen tekeminen on ollut *välttämätöntä* tavoitteen saavuttamiseksi tai paljastumisen estämiseksi.

Salaisista pakkokeinoista päättäminen

Peitetoiminnasta päättää pakkokeinolakiehdotuksen 10 luvun 31 §:n 1 momentin mukaan keskusrikospoliisin tai suojelupoliisin taikka valtioneuvoston asetuksella säädetyn poliisilaitoksen päällikkö. Samalla tavoitin ehdotetaan säänneltäväksi valeostosta (35 §:n 1 momentti) ja suojaamisesta (48 §:n 1 momentti) päättäminen.

Perustuslakivaliokunta ei pidä tällaista sääntelytapaa asianmukaisena vaan katsoo, että tämänlaatuisista toimenpiteistä päättämistoimivallan tulee perustua lakiin. Siksi säännöksiä tulee muuttaa niin, että laista käy ilmi näissä asioissa toimivaltainen viranomaislainen. Tämä on edellytys lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Valiokunta pitää selkeimpänä ratkaisuna valtuutussäännöksen poistamista mainituista pykälistä kokonaan. Perustuslakivaliokunta pitää aiheellisena, että lakivaliokunta harkitsisi kyseessä olevien salaisen tiedonhankintakeinoja koskevan ratkaisutoimivallan osoittamista tuomioistuinten toimivaltaan.

Ratkaisu peitetoiminnan edellytyksistä

Pakkokeinolakiehdotuksen 10 luvun 32 §:n perusteella peitetoiminnasta päättäneen poliisimiehen on saatettava tuomioistuimen ratkaistavaksi, ovatko 27 §:n 2 momentissa tarkoitetut peitetoiminnan edellytykset voimassa. Säännöksen perusteluista (s. 343) ilmenee, ettei peitetoimintaa voida aloittaa ennen kuin tuomioistuin on ratkaissut asian. Suhde 10 luvun 31 §:ään, jossa säädetään peitetoiminnasta päättämisestä, jää epäselväksi, ellei pykälässä säädetä, ettei peitetoimintaa saa aloittaa ennen kuin tuomioistuin on ratkaissut asian.

Julkinen asiamies

Tuomioistuimen on määrättävä asuntokuuntelua koskevan vaatimuksen käsittelyyn julkinen asiamies valvomaan rikoksesta epäillyn ja muiden kuuntelun kohteeksi mahdollisesti joutuvien etuja. Valiokunta on pitänyt ulkopuolisen etujen valvojan määräämistä asuntokuuntelun yhteydessä paikallaan olevana, jotta lupapäätöksiä ei tehtäisi yksinomaan esitutkintaviranomaisen aineiston perusteella. Valiokunta toistaa aikaisemman käsityksensä, että julkisen asiamiehen järjestelmän ulottamista telekuuntelua koskevaan päätöksentekoon on harkittava (PeVL 36/2002 vp, s. 7/II).

Ylimääräisen tiedon käyttäminen

Ylimääräisellä tiedolla tarkoitetaan lakiehdotuksen 10 luvun 55 §:n mukaan telekuuntelulla, televalvonnalla, tukiasematietojen hankkimisella ja teknisellä tarkkailulla saatua tietoa, joka ei liity rikokseen tai joka koskee muuta rikosta kuin sitä, jonka tutkintaa varten lupa tai päätös on annettu. Ylimääräistä tietoa saa käyttää 56 §:n 1 momentin mukaan rikoksen selvittämisessä, kun tieto koskee sellaista rikosta, jonka tutkinnassa olisi saatu käyttää pakkokeinoja, jolla tieto on saatu, tai josta säädetty ankarin rangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta. Ylimääräistä tietoa saa käyttää myös varkauden ja kätkemisrikkoksen selvittämisessä.

Säännösehdotusta on arvioitava perustuslain 10 §:n 3 momentin kannalta, jonka mukaan lailla voidaan säätää välttämättömistä rajoituksista viestin salaisuuteen yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta taikka kotirauhaa vaarantavien rikosten tutkinnassa. Säännösehdotus on ongelmallinen ensinnäkin se vuoksi, että sen lähtökohtana on yksinomaan perusterikos, vaikka pakkokeinosta päätettäessä on otettava huomioon kyseistä pakkokeinoja koskevat edellytykset ja 10 luvun 2 §:ssä olevat salaisten pakkokeinojen käytön yleiset edellytykset. Lisäksi luvan myöntäminen on aina harkinnanvarainen päätös. Toiseksi ehdotettu sääntely ulottaa 55 §:ssä mainittujen salaisten pakkokeinojen käyttöalan huomattavasti laajemmalle kuin mitä niiden käytön edellytyksistä luvussa muutoin säädetään.

Esimerkiksi telekuuntelun edellytyksenä olevat perusterikokset ovat huomattavan vakavia verrattuna esimerkiksi varkauteen, josta voidaan tuomita sakkoon tai vankeuteen enintään puoleksitoista vuodeksi.

Säännösehdotusta on muutettava siten, että ylimääräisen tiedon käyttämisestä päättää tuomioistuin silloin, kun kyseinen ylimääräinen tieto on saatu pakkokeinolla, jonka käyttämisestä päättää tuomioistuin. Lisäksi ylimääräistä tietoa saadaan käyttää vain niiden rikosten tutkintaan, joiden tutkintaan kyseisen pakkokeinon käytöstä olisi voitu päättää. Tämä on edellytyksenä lakiehdotuksen käsittelemiselle tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Telekuuntelun, teknisen kuuntelun ja teknisen laitetarkkailun keskeyttäminen

Pakkokeinolain 58 §:n 1 momentissa ehdotetaan säädettäväksi siitä, milloin telekuuntelu ja tekninen kuuntelu on keskeytettävä. Pykälän 2 momentin perusteella pidättämiseen oikeutettu virkamies saisi päättää telekuuntelun tai teknisen kuuntelun kohdistamisesta henkilöön, jos ennen pakkokeinon käytön keskeyttämistä on tullut syy epäillä jotakuta 3 §:n 2—4 momentissa, 16 §:n 3 momentissa tai 17 §:ssä tarkoitetusta rikoksesta taikka jonkun voidaan perustellusti olettaa syyllistyvän sellaiseen rikokseen.

Pidättämiseen oikeutetun virkamiehen on saatettava telekuuntelua, asuntokuuntelua ja rikoksen johdosta vapautensa menettäneen epäillyn teknistä kuuntelua koskeva asia tuomioistuimen ratkaistavaksi heti, kun se on mahdollista, kuitenkin viimeistään 24 tunnin kuluttua pakkokeinon kohdistamisesta uuteen henkilöön. Jos tuomioistuin ei myönnä lupaa telekuunteluun tai tekniseen kuunteluun, pakkokeinon käyttö on lopetettava sekä sillä saadut tallenteet ja sillä saatuja tietoja koskevat muistiinpanot on heti hävitettävä.

Ehdotettu sääntely merkitsee poikkeusta siitä, että telekuuntelusta, asuntokuuntelusta ja rikoksen johdosta vapautensa menettäneen epäillyn teknisestä kuuntelusta päättää aina tuomioistuin. Valiokunta on arvioinut päätöksentekomenettelyä kiiretilanteissa ja pitänyt oikeana,

ettei kotirauhan piiriin ulottuvasta teknisestä kuuntelusta voi silloinkaan päättää pidättämiseen oikeutettu virkamies. Telekuuntelun osalta valiokunta katsoi, ettei sen käyttämistä voida kiiretilanteessakaan antaa perustuslain 10 §:n luottamuksellisen viestin salaisuutta turvaavien säännösten johdosta pidättämiseen oikeutetulle virkamiehelle, vaan telekuuntelun tulee aina olla sidottu tuomioistuimen lupaan (PeVL 36/2002 vp, s. 6—7). Lakiehdotusta on muutettava tältä osin, jotta se voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä.

Poliisin oikeudesta tekniseen kuunteluun poliisitoimenpiteen turvalliseksi suorittamiseksi ja telekuunteluun henkeä tai terveyttä välittömästi

uhkaavan vaaran torjumiseksi säädetään poliisilaissa.

Lausunto

Lausuntonaan perustuslakivaliokunta esittää,

että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä, 2. lakiehdotus kuitenkin vain, jos valiokunnan sen 8 luvun 15 §:stä, 10 luvun 6 §:n 2 momentista, 8 §:stä, 31 §:n 1 momentista, 35 §:n 1 momentista, 48 §:n 1 momentista, 56 §:n 1 momentista ja 58 §:n 2 momentista tekemät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset otetaan asianmukaisesti huomioon.

Helsingissä 8 päivänä maaliskuuta 2011

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Kimmo Sasi /kok	Ville Niinistö /vihr
vpj.	Jacob Söderman /sd	Mikaela Nylander /r
jäs.	Tuomo Hänninen /kesk	Johanna Ojala-Niemelä /sd
	Ulla Karvo /kok	Veijo Puhjo /vas
	Elsi Katainen /kesk	Tuulikki Ukkola /kok
	Hannes Manninen /kesk	Antti Vuolanne /sd
	Elisabeth Naclér /r	vjäs. Raimo Piirainen /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Timo Tuovinen.

LIITE

Oikeusministeriön säännösehdotus 2. laki-
ehdotuksen 8 luvun täydentämiseksi

*Kotietsinnän saattaminen tuomioistuimen tutkit-
tavaksi*

Sen vaatimuksesta, jonka luona kotietsintä on
toimitettu, tuomioistuimen on todettava, ovatko
kotietsinnän toimittamisen edellytykset olleet

olemassa taikka onko kotietsinnässä menetelty
5 tai 6 §:n edellyttämällä tavalla. Vaatimus on
tehtävä 30 päivän kuluessa kotietsinnän toimit-
tamisesta tai siitä myöhemmästä ajankohdasta,
jolloin vaatimuksen esittäjä on saanut tiedon et-
sinnän toimittamisesta.

Kotietsintää koskevan vaatimuksen käsittele-
misestä on soveltuvin osin voimassa, mitä van-
gittamisvaatimuksen käsittelemisestä 3 luvun
1 ja 3 §:ssä säädetään. Vaatimuksen esittäjälle ja
pidättämiseen oikeutetulle virkamiehelle on va-
rattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Tässä pykälässä tarkoitettua asiaa koskevasta
tuomioistuimen päätöksestä saa valittaa.